

ปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของไททรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี¹

นางสาวนันท์ นันทกิจ²
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญา ชุ่มนาเสียว³
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนุช เงินคล้าย³
รองศาสตราจารย์ ดร.ปะการัง ชื่นจิตร³

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของไททรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ทราบถึงการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางอนุรักษ์ไททรงดำ อำเภอเขาย้อยในเชิงนโยบาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ คนในชุมชนไททรงดำเขตอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ชาวไททรงดำส่วนใหญ่มีลักษณะนิสัย โอบอ้อมอารีมีน้ำใจ มักช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แต่ละบ้านมีการทอผ้าใช้เอง เพราะมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อผลิตเส้นใยและทอผ้าใช้เองเป็นผ้าฝ้ายทอมือที่ย้อมคราม ซึ่งต้นครามก็ปลูกขึ้นเอง เมื่อย้อมครามจนเป็นสีดำซึ่งเป็นสีหลักของเสื้อผ้าทั้งหมดและใช้การปักกลดลายด้วยเส้นไหม สีขาว สีเขียว สีเหลือง สีแดง ลงบนผืนผ้าสีดำร่วมด้วยเรียกว่า เอื้อ (การปักกลดผ้า) ด้านอาหารในอดีตชาวไททรงดำนิยมบริโภคข้าวเหนียว อาหารของชาวไททรงดำส่วนใหญ่จะเป็นอาหารรสจัด ด้านที่อยู่อาศัย เรือนไทดำ (ไททรงดำออกเสียงว่าเฮือนไทดำ) ตรงกับคำภาษาไทยในปัจจุบันว่าบ้าน ซึ่งบ้านที่เป็นเรือนไทดำแบบดั้งเดิม เรียกว่า เรือนทรงกระดองเต่า ด้านความเชื่อและพิธีกรรม ชาวไททรงดำมีพิธีกรรมที่สำคัญ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตไททรงดำนั้น เป็นเพราะผู้เฒ่าผู้แก่ของไททรงดำอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ที่อยู่ในรูปแบบของความเชื่อ

คำสำคัญ: ปัจจัยการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของไททรงดำ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของไททรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญา ชุ่มนาเสียวอาจารย์ที่ปรึกษาหลักเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

²นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

ไททรงดำ (Tai Song Dam Ethnic) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทสาขาหนึ่ง หรือคนทั่วไปเรียกว่า “ลาวโซ่ง” มีถิ่นกำเนิด ณ ดินแดนสิบสองจุไท ดินแดนแห่งนี้ตั้งอยู่บริเวณรอยต่อระหว่างประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ ประเทศเวียดนามและประเทศลาว ชาวไททรงดำเรียกตัวเองว่า “ผู้ไต” หรือ “ผู้ไตดำ” ชนชาตินี้มีประวัติความเป็นมาอันนับพันปีและเจริญรุ่งเรืองด้วยศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณี มีการคิดค้นประดิษฐ์ตัวอักษรและปฏิทินขึ้นใช้เองในชนเผ่า หญิงและชายจะสวมใส่เสื้อผ้าด้วยสีดำเป็นสีพื้นและมีการปักลวดลายด้วยเส้นไหมสีฉูดฉาดลงบนพื้นผ้าพอดูงามตามคติความเชื่อของชาวไททรงดำจะนับถือและให้ความสำคัญกับผีและเทวดาเพราะเชื่อว่าธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเช่นแม่น้ำลำคลองป่าไม้ภูเขาจะมีดวงวิญญาณต่างๆสิงสถิตอยู่และจะให้ความสำคัญสูงสุดกับพระยาแถนผู้เป็นใหญ่ในจักรวาลและดวงวิญญาณของพ่อแม่และบรรพชนของตระกูลในวิถีชีวิตของชาวไททั้งชาวไททรงดำจึงมีพิธีกราบไหว้บวงสรวงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่เอื้ออำนวยประโยชน์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตลอดจนพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับดวงวิญญาณต่างๆของบรรพชนซึ่งส่งผลให้สภาพสังคมโดยทั่วไปของชาวไททรงดำมีกรอบของจารีตประเพณีและวัฒนธรรมช่วยจัดระเบียบสังคมจึงทำให้ชาวไททรงดำในดินแดน สิบสองจุไทอยู่ร่วมกันและดำรงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มานับพันปี

ชาวไททรงดำมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง และถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จนกลายเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมนิยมของชุมชน หรือเป็นแบบอย่างที่นิยมปฏิบัติ เป็นประเพณี ที่นิยมประพฤติและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น (พระยาอนุমানราชชน, 2514: 10) แม้เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป แต่ประเพณีหลายอย่างก็ยังคงปฏิบัติสืบต่อกันอยู่ อาจเป็นเพราะเกิดจากความเคยชินหากไม่ทำก็จะรู้สึกไม่สบายใจ (อมรรัตน์ เทพกำปนาท, 2549: 8) ความน่าสนใจของสังคมไททรงดำที่สำคัญที่สุดในการดำรงความเป็นปึกแผ่นของสังคมให้มีกรอบของจารีตประเพณีที่เป็นแบบแผนในการจัดระเบียบที่ถูกต้องดีงามในวิถีชีวิต เช่น ความเชื่อในเรื่องของการนับถือผี ความเชื่อในเรื่องขวัญ การแสดงออกผ่านพิธีกรรมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย รวมถึงพิธีกรรมบูชาสิ่งที่เชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ การแสดงความเคารพต่อธรรมชาติ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงอยู่ของชาวไททรงดำ แต่รายละเอียดของพิธีกรรมในแต่ละพื้นที่อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับค่านิยม ความเชื่อ สภาพแวดล้อม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนเทคโนโลยี

ชาวไททรงดำได้อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยโดยรู้จักกันในชื่อต่างๆ เช่น ไทดำ ลาวทรงดำ ไทโซ่ง ไททรงดำและลาวโซ่ง ด้วยผลจากสงครามตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ในช่วงรัชกาลที่ 5 การทำสงครามในหลายครั้งได้มีการตอนเชลยศึกเข้าสู่สยามประเทศจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่ชาวไทยทรงดำถูกตอนมาอยู่มากที่สุด อาจเป็นเพราะมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้เคียงถิ่นฐานเดิมที่ประกอบอาชีพเดิมได้ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง (พ.ศ. 2484) ชาวไททรงดำจากจังหวัดเพชรบุรีได้อพยพไปสู่ภาคใต้ ซึ่งการอพยพครั้งนี้ได้ปรากฏถิ่นฐานใหม่ของชาวไททรงดำ ตามจังหวัดต่างๆ หลายจังหวัด ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพรและจังหวัดสุราษฎร์ธานี ความน่าสนใจของสังคมชาวไททรงดำที่สำคัญที่สุด คือ การดำรงความเป็นปึกแผ่นทางสังคมภายในกรอบจารีตและวัฒนธรรมที่ถูกต้องดั้งเดิมที่มีพื้นฐานมาจากความเชื่อในเรื่องผีและเรื่องขวัญซึ่งเป็นความเชื่อแบบวิญญาณนิยม (Animism) โดยเชื่อว่าสิ่งต่างๆ ในโลกอยู่ภายใต้อำนาจของผีและสิ่งเหนือธรรมชาติและมีอิทธิพลสำคัญต่อวัฒนธรรมประเพณีทั้งที่เป็นรูปธรรม (Substantial) และที่เป็นสัญลักษณ์แทนความคิดแบบนามธรรม (Abstract) ที่แสดงผ่านพิธีกรรมในวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ดังนั้นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยทรงดำจึงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับผีประเภทต่างๆ ซึ่งการนับถือผีของไททรงดำมีทั้งดีและผีร้ายที่เชื่อว่าสามารถบันดาลให้ชีวิตและครอบครัวเป็นไปตามความพอใจของผี จากความเชื่อเรื่องผีและความเชื่อเรื่องขวัญจึงได้ก่อให้เกิดพิธีกรรมและจารีตประเพณีต่างๆ ในวิถีชีวิตของชาวไททรงดำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชนเผ่าที่เด่นเด่น เช่น พิธีเสนเรือน พิธีหนองก้อ พิธีป่าดงข้าวใหม่ และพิธีเรียกขวัญต่างๆ ซึ่งพิธีกรรมหลายอย่างเป็นเหมือนกับการรักษาโรคด้วยวิธีการทางไสยศาสตร์จากความเชื่อที่ว่าโลกนี้อยู่ภายใต้อำนาจของความพึงพอใจของผี ถ้าพึงพอใจก็สามารถบันดาลให้ชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้ การฝ่าฝืนกฎของสังคมบางอย่างถือว่าเป็นผิดผีที่จะต้องทำการขอขมาต่อผีและถ้าไม่ทำการขอขมาผีผู้กระทำผิดจะมีเคราะห์ร้ายตามมา

ชาวไททรงดำมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเองและถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จนกลายเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของชุมชนหรือเป็นแบบอย่างที่นิยมปฏิบัติเป็นประเพณีที่นิยมประเพณีและถ่ายทอดจากคนรุ่นสู่รุ่น แม้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปแต่ประเพณีหลายอย่างก็ยังคงสืบต่อกันอยู่อาจเป็นเพราะเกิดจากความเคยชินหากไม่ทำก็จะรู้สึกไม่สบายใจ (อมรรัตน์ เทพกำปนาท, 2549: 8) หรือต้องการอนุรักษ์ธำรงรักษาไว้ก็ตาม ในปัจจุบันแม้ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไททรงดำดังกล่าวยังคงปฏิบัติอยู่อย่างต่อเนื่องทุกปีแต่ก็ได้ลดความสำคัญลงไปมาก ความเชื่อและพิธีกรรมทำให้ชุมชนไททรงดำ

ยังคงดำรงอยู่ แต่ในการประกอบพิธีกรรมรวมทั้งผู้นำในการประกอบพิธีของไททรงดำได้ลดจำนวนลงมากทำให้พิธีกรรมที่ปฏิบัติตามความเชื่อตั้งแต่โบราณเลือนรางหรือสูญหายไปบ้างคนแก่ที่ยังยึดถือปฏิบัติตามประเพณีดั้งเดิมก็ปฏิบัติเท่าที่ทำได้หรืออาจตัดทอนหรือเพิ่มเติมสิ่งใหม่ บางประการเข้าไปส่วนหนุ่มสาวรุ่นใหม่แม้ว่ายังให้การรับรู้และสืบทอดประเพณีเดิมแต่ได้คลายความเชื่อแบบเก่าไปพอสมควรและก้าวเข้าสู่ความเป็นไทยสมัยใหม่มากขึ้นผ่านระบบการศึกษาในโรงเรียนรวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้าไปในหมู่บ้านมีผลทำให้พฤติกรรมบางอย่างที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตถูกสังคมนิยมใหม่เข้ามาแทนที่สังคมในแบบเก่า

เด็กรุ่นใหม่ใส่ใจน้อยลงและคนเฒ่าก็เริ่มหย่อนยานในเรื่องของประเพณีประกอบกับชีวิตที่ต้องแข่งขันในการประกอบอาชีพต้องการรายได้ที่มากกว่าเป็นสภาพสังคมที่ใช้ชีวิตแบบสมัยโบราณที่ไม่ต้องดิ้นรนทางเศรษฐกิจมากในอดีตมีข้าวในนามีปลาที่สามารถจับได้ในพื้นที่ของตนเอง ไม่มีความจำเป็นต้องใช้เงินในการซื้อหาทำให้การรักษาวิถีชีวิตในรูปแบบดั้งเดิมต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสความเจริญสมัยใหม่เมื่อความเชื่อดั้งเดิมได้ถูกความเชื่อในพุทธศาสนาจากสังคมรอบข้างเข้าไปปะปนกลายเป็นแนวความคิดแบบผสมผสานเกิดเป็นรูปแบบเฉพาะของชาวไททรงดำในเขตอำเภอเขาย้อยด้วยการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่นิยมการทำบุญตักบาตรแต่ในการทำบุญนั้นได้แฝงคติความเชื่อเรื่องผีไว้ด้วยเช่นการถวายสังฆทาน เพื่อให้สังขยัมบริพบุรุษอันสอดคล้องกับความเชื่อดั้งเดิมของต้นการปรับเปลี่ยนบางอย่างทำให้ไททรงดำรุ่นใหม่ต้องปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยยังคงมีการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมอันเป็นการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไปหาพิธีกรรมนั้นเป็นเพียงการกระทำโดยที่คนรุ่นใหม่ไม่มีความเข้าใจในกันแท้ของความเชื่อและเหตุผลของการประกอบพิธีกรรมอย่างถูกต้องต่อไปพิธีกรรมอาจจะสร้างและสูญหายไป (กานต์ทิศา สีสหมากสุก, 2558: 3-4)

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญและต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลวิถีชีวิตของไททรงดำที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งเพื่อต้องการให้เป็นความภาคภูมิใจของชาวไททรงดำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของไททรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของไททรงดำที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

2. เพื่อศึกษาปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของไททรงดำ อำเภอยะโฮ่ย จังหวัดเพชรบุรี

3. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์เชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่คงอยู่ของไททรงดำ อำเภอยะโฮ่ย จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร การวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของไททรงดำ อำเภอยะโฮ่ย จังหวัดเพชรบุรี” ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาดังต่อไปนี้

1.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พื้นที่ของชุมชนไททรงดำในเขตอำเภอยะโฮ่ย จังหวัดเพชรบุรี

1.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คนในชุมชนไททรงดำเขตอำเภอยะโฮ่ย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 10 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ปราชญ์ผู้เป็นที่เคารพนับถือของชุมชน (รุ่นปู่ย่าตายายพ่อแม่ของผู้วิจัย) และกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ชาวไททรงดำสมัยปัจจุบัน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. วิถีชีวิตของไททรงดำที่อำเภอยะโฮ่ย จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วยประเด็นย่อย ดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาการตั้งถิ่นฐานของไททรงดำที่อำเภอยะโฮ่ย จังหวัดเพชรบุรี

1.2 ประวัติการอพยพไททรงดำในเขตอำเภอยะโฮ่ย

1.3 ประวัตินิคมบ้าน

1.4 ประชากรไททรงดำในอำเภอยะโฮ่ย

1.5 วิถีชีวิตของไททรงดำที่อำเภอยะโฮ่ย จังหวัดเพชรบุรี ในอดีต

2. ปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของไททรงดำ อำเภอยะโฮ่ย จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วยประเด็นย่อย ดังนี้

2.1 สภาพการณ์ของวัฒนธรรมไททรงดำในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

2.2 คติความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องของวิถีชีวิตของไททรงดำอำเภอยะโฮ่ย จังหวัดเพชรบุรี (อดีต ปัจจุบัน)

2.3 คติความเชื่อและพิธีกรรมที่ยังคงอยู่

2.4 คติความเชื่อและพิธีกรรมที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน แต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิบัติ
ไปจากเดิม

2.5 สาเหตุที่ทำให้คติความเชื่อและพิธีกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมปัจจุบันคติความ
เชื่อและพิธีกรรม

**3. แนวทางการอนุรักษ์เชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่คงอยู่ของไท
ทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วยประเด็นย่อย ดังนี้**

3.1 ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมของไททรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัด
เพชรบุรี

3.2 แนวทางการอนุรักษ์เชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่คงอยู่ของ
ไททรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตด้านเวลา

ตั้งแต่ สิงหาคม – กันยายน 2562

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดความหมายของวิถีชีวิต

วิถีชีวิตจึงหมายถึง การกระทำตามวิธีการและแนวทางอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้มี
ความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต โดยกระทำอย่างต่อเนื่องจนติดเป็นนิสัย กระทั่งการ
กระทำนั้นได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต รัตนะ บัวสนธ์ และสมบัติ ท้ายเรือดำ
(2544: 3-4) ได้ให้ความหมายว่า วิถีชีวิต หมายถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตประกอบด้วยภูมิ
หลังเกี่ยวกับครอบครัว ชีวิตความเป็นอยู่ ที่พักอาศัยการเดินทาง การใช้เวลาว่าง การศึกษาหา
ความรู้ การใช้จ่าย ความคาดหวัง องค์กรอนามัย

เสนห์ จามริก (2542 : 178) กล่าวว่า วิถีชีวิตชุมชนมีความเป็นมายาวนานใน
ประวัติศาสตร์ของมนุษย์ เปรียบเสมือนแผนภาพความเป็นจริงของสัมพันธภาพเชื่อมโยง และ
พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแวดล้อม เป็นความรู้ในลักษณะขององค์
รวมที่ค่อยๆ สะสมประสบการณ์และการก่อร่างสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้และการคิด
ร่วมกันขึ้นเป็นแบบแผนความรู้และสังคมวัฒนธรรมอันหลากหลาย

สามารถสรุปได้ว่า ชาวไททรงดำคือกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งมีความหลากหลายของประเพณี และไททรงดำยังคงยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างเคร่งครัด

แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวไททรงดำ

(อภิญวัฒน์ โพธิ์सान, 2552: 61) ในปัจจุบันครอบครัวไททรงดำอำเภอเขาย้อยเป็นครอบครัวชายที่มีขนาดเล็กลงกว่าเดิมเพราะมีลูกน้อยลงหรือลูกๆ ได้แต่งงานกับคนนอกพื้นที่ไม่ได้เป็นไททรงดำและย้ายออกจากหมู่บ้านไปสร้างครอบครัวในที่อื่น นอกจากนี้ยังมีครอบครัวเดี่ยวแยกตัวออกมาปลูกบ้านใกล้กับบ้านของพ่อแม่และยังมีสาเหตุที่ทำให้จำนวนสมาชิกในบ้านลดน้อยลง ถึงแม้ว่าระบบระบบครอบครัวจะเป็นเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรแต่ในครอบครัวหลายครอบครัวยังมีภรรยาหรือสามีเพียงคนเดียวเป็นระบบฟัวเดี่ยวเมียเดี่ยวดังเช่นในอดีต โดยมีการสืบเชื้อสายทางฝ่ายพ่อเช่นเดิม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำรงอยู่

Emile Durkheim (1858 อ้างถึงใน สุพัตรา สุภาพ, 2533, หน้า 9-13) กล่าวว่า Bronislaw Malinowski และ A.R. Radcliffe Brown (1881-1951) คือผู้ที่วางรากฐานสำคัญของทฤษฎีหน้าที่นิยม โดยกล่าวว่า เป็นความจริงที่ว่า สิ่งมีชีวิตทั้งหลายสิ่งมีชีวิตทั้งหลายแสดงให้เห็นว่าการดำรงชีวิตจะต้องสามารถสนองความต้องการจำเป็นจำนวนหนึ่งเสียก่อนและสังคมมนุษย์มีความต้องการจำเป็นนั้นด้วยหรือเป็นความจริงที่ว่าสิ่งมีชีวิตต้องมีองค์ประกอบหรือส่วนต่างๆ หลายส่วน

สามารถสรุปได้ว่า การดำรงอยู่ของชีวิตจะต้องพึ่งพิงธรรมชาติ พึ่งพิงมนุษย์ประกอบกันเพื่อความสมดุล มนุษย์มีวัฒนธรรมประเพณีเป็นของตนเอง โดยการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีก รุ่นหนึ่ง มีวิถีชีวิตอยู่แบบดั้งเดิมแต่มีส่วนหนึ่งที่มีวิถีชีวิตที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง

แนวคิดนี้มีผู้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงไว้หลายท่านดังที่ชลธิชา ศาสลิกุลปะ (2550: 38) ให้ความหมายว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ไม่เคยหยุดอยู่นิ่ง มักจะพยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับธรรมชาติเสมอ บางทีพยายามปรับธรรมชาติให้เข้ากับตัวมนุษย์เองด้วย ฉะนั้นมนุษย์จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนเมื่อเวลาผ่านไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

สรุปได้ว่าสิ่งที่มีอยู่แล้วในดั้งเดิมเมื่อกาลเวลาผ่านไปสิ่งต่างๆก็มีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ เมื่อทราบถึงการดำรงอยู่ก็จะทราบถึงการเปลี่ยนแปลงด้วย ซึ่งทั้งหมด

เหล่านี้เป็นการให้ภาพสังคมไททรงดำที่มีการนับถือผีเมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทยจะมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ในสภาพแวดล้อมใหม่ สังคมและเศรษฐกิจในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆทั้งภายในและภายนอก

วิธีการดำเนินการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ประชาชนผู้เป็นที่เคารพนับถือของชุมชน (รุ่นปู่ตาตายายพ่อแม่ของผู้วิจัย) จำนวน 5 คนและกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ชาวไททรงดำสมัยปัจจุบัน จำนวน 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปประเด็นนำไปสู่การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content analysis) โดยวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นการอธิบายจึงใช้วิธีการพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลหลักมาวิเคราะห์ เรียบเรียงพรรณนา เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลหลักจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วจากนั้นนำข้อมูลมาเรียบเรียง วิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุป

สรุปผลการศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ นั้นในแต่ละหัวข้อมีรายละเอียด ดังนี้

1. จากการศึกษา วิถีชีวิตของไททรงดำที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปได้ว่า ชาวไททรงดำส่วนใหญ่มีลักษณะนิสัย โอบอ้อมอารีมีน้ำใจมักช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แต่ละบ้านมีการทอผ้าใช้เอง เพราะมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อผลิตเส้นใยและทอผ้าใช้เองเป็นผ้าฝ้ายทอมือที่ย้อมคราม ซึ่งต้นครามก็ปลูกขึ้นเอง เมื่อย้อมครามจนเป็นสีดำซึ่งเป็นสีหลักของเสื้อผ้าทั้งหมดและใช้การปักกลดลายด้วยเส้นไหม สีขาว สีเขียว สีเหลือง สีแดง ลงบนผืนผ้าสีดำร่วมด้วยเรียกว่า เอื้อ (การปักลายผ้า) ดังนั้นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวไททรงดำในอดีตจึงไม่มีค่าใช้จ่ายในการผลิต นอกจากนั้นชาวไททรงดำยังมีประกอบอาชีพเกี่ยวกับการจักรสาน การประมง การเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย ไก่ หมู และยังนิยมปลูกพืช เช่น ข้าว ข้าวโพด เป็นต้น

ด้านอาหารในอดีตชาวไททรงดำนิยมบริโภคข้าวเหนียว อาหารของชาวไทยทรงดำส่วนใหญ่จะเป็นอาหารรสจัด เช่น แกงหน่อส้ม ปลาเค็ม แจ่วเอือดด้าน ผักจ๊ับ เป็นต้น อาหารไททรงดำในอดีตใช้สิ่งที่สามารถหาได้ใกล้ตัวมีอยู่แล้วในธรรมชาติไม่ได้ซื้อ

ด้านที่อยู่อาศัย เรือนไทดำ (ไททรงดำออกเสียงว่าเอือนไทดำ) ตรงกับคำภาษาไทยในปัจจุบันว่าบ้าน ซึ่งบ้านที่เป็นเรือนไทดำแบบดั้งเดิม เรียกว่า เรือนทรงกระดองเต่าถือเป็นแบบแผนของเรือนไทดำดั้งเดิม เรือนไทดำในระยะแรกของการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นเรือนทรงกระดองเต่า ชาวไทยทรงดำนิยมปลูกเรือนไม้ใกล้ๆกัน เรือนไทดำแบบดั้งเดิมเป็นเรือนเครื่องผูกสร้างด้วยวัสดุหาง่ายในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ไม้ไผ่ ต้นไม้ หญ้า เป็นต้น

ด้านความเชื่อและพิธีกรรม ชาวไททรงดำมีพิธีกรรมที่สำคัญ ได้แก่ พิธีเสน พิธีเซ่นไหว้ผีเรือนของชาวไทยทรงดำ ผีเรือน คือ ผีบรรพบุรุษที่ได้เชิญมาไว้บนบ้านและจัดให้อยู่ ณ มุมห้อง ๑ หนึ่ง ประเพณีเสนจัด 2 – 3 ปี ต่อ 1 ครั้ง การเสนจะยกเว้นเดือนเก้าและเดือนสิบ เพราะการเสน 2 เดือนนี้ เชื่อกันว่าผีไปเฝ้าถน ชาวไทยทรงดำเชื่อกันว่าเมื่อเซ่นไหว้ผีเรือนแล้ว ผีจะคุ้มครองรักษาตนเองและครอบครัวให้มีความสุข เจริญก้าวหน้า

2. จากการศึกษาปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของไททรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตไททรงดำนั้นเป็นเพราะผู้เฒ่าผู้แก่ของไททรงดำอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ที่อยู่ในรูปแบบของความเชื่อ ซึ่งมีการถ่ายทอดทางพิธีกรรม การไหว้บูชาผีบรรพบุรุษ หากไม่ทำอาจส่งผลร้าย เช่น ทำให้เจ็บป่วย หรือคนในครอบครัวมีอันเป็นไป หากปฏิบัติอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอจะส่งผลดี คือ จะทำให้คนในครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข สุขภาพแข็งแรง ทำสิ่งใดก็จะเจริญก้าวหน้า ดังนั้นจึงมีการปฏิบัติอยู่ในกลุ่มวัยนี้ อีกทั้งในชุมชนส่วนใหญ่เหลือกลุ่มวัยผู้เฒ่าผู้แก่ที่รู้จักกันเป็นส่วนใหญ่จึงมีลักษณะของความเชื่อ หรือการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมของไททรงดำร่วมกัน แต่หากไม่มีกลุ่มวัยนี้อาจไม่มีคนสืบทอดหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ของไททรงดำ

ส่วนสาเหตุปัจจัย ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของของไททรงดำ เป็นเพราะคนรุ่นหลังไม่ได้รับการปลูกฝังให้รัก และภาคภูมิใจในเผ่าพันธุ์ของตนเอง เช่น การปลูกฝังให้พูดภาษาไทยไททรงดำในแต่ละครอบครัวลดน้อยลง เด็กรุ่นใหม่เกิดความอาย ไม่กล้าพูด กลัวโดนล้อเลียน จึงทำให้สิ่งแสดงตัวตนที่สำคัญเลือนหายไป นอกจากนั้นคนรุ่นหลังมีการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ ทำให้ไม่ได้ร่วมสัมผัส ชิมชับหรือถูกถ่ายทอดคติความเชื่อ และพิธีกรรมจากบรรพบุรุษ จนไม่มีความเชื่อ ความรู้ ความภาคภูมิใจต่อคติความเชื่อและ

พิธีกรรมที่สำคัญ อีกทั้งจำนวนประชากรชาวไททรงดำลดน้อยลง ในอดีตส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย ในปัจจุบันครอบครัวไททรงดำอำเภอเขาชัยเป็นครอบครัวขยายที่มีขนาดเล็กกว่าเดิม และเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น เพราะมีลูกน้อยลงหรือลูกๆ ได้แต่งงานกับคนนอกพื้นที่ไม่ได้เป็นไททรงดำและย้ายออกจากหมู่บ้านไปสร้างครอบครัวในถิ่นอื่น นอกจากนี้ยังมีครอบครัวเดี่ยวแยกตัวออกมาปลูกบ้านใกล้กับบ้านของพ่อแม่และยังมีสาเหตุที่ทำให้จำนวนสมาชิกในบ้านลดน้อยลง และการได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่อื่นซึมซับเข้ามาผ่านช่องทางเทคโนโลยี การสื่อสาร การอพยพ ย้ายถิ่น เป็นต้น ประกอบกับไม่ได้มีความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติทั้งหมด คนรุ่นใหม่เชื่อในหลักของวิทยาศาสตร์มากกว่าหลักทางไสยศาสตร์หรือสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

ประเด็นด้านวิถีชีวิตของไททรงดำที่อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ชาวไททรงดำส่วนใหญ่มีลักษณะนิสัย โอบอ้อมอารีมีน้ำใจมักช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แต่ละบ้านมีการทอผ้าใช้เอง เพราะมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อผลิตเส้นใยและทอผ้าใช้เองเป็นผ้าฝ้ายทอมือที่ย้อมคราม ซึ่งต้นครามก็ปลูกขึ้นเอง เมื่อย้อมครามจนเป็นสีดำซึ่งเป็นสีหลักของเสื้อผ้าทั้งหมดและใช้การปักกลดลายด้วยเส้นไหม สีขาว สีเขียว สีเหลือง สีแดง ลงบนผืนผ้าสีดำรวมด้วยเรียกว่า เอื้อ (การปักลายผ้า) ดังนั้นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวไททรงดำในอดีตจึงไม่มีค่าใช้จ่ายในการผลิต สอดคล้องกับ ธิดา ชมพูนิช (2539: 11) ที่กล่าวว่า ไททรงดำมีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตที่แสดงออกอย่างเป็นระเบียบแบบแผน โดยเฉพาะการแต่งกายแบ่งแยกอย่างชัดเจนทั้งชายและหญิง ซึ่งในอดีตไททรงดำจากผลิตเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายใช้เองทั้งหมด เริ่มตั้งแต่การปลูกฝ้าย ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อผลิตเส้นใยและทอผ้าใช้เองเป็นผ้าฝ้ายทอมือที่ย้อมครามจนเป็นสีดำซึ่งเป็นสีหลักของเสื้อผ้าทั้งหมดและใช้การปักกลดลายด้วยเส้นไหม สีขาว สีเขียว สีเหลือง สีแดง ลงบนผืนผ้าสีดำรวมด้วยเรียกว่า เอื้อ (การปักลายผ้า) โดยปักกลดลายลงบนผ้าตัดเพียงส่วนน้อยเท่านั้นซึ่งในการใส่เสื้อผ้าต้องใส่ให้ถูกต้องตามธรรมเนียม เช่น เสื้อไหมมีจำนวนกระดุมหลายเม็ดเรียงกันเป็นแนวยาวลงมาผู้ใส่ต้องติดกระดุมให้ตรงกับรังคัมที่ถูกต้องหากใส่กระดุมผิดตำแหน่งจะทำให้ผู้ที่พบเห็นตำหนิได้ว่าเป็นคนขาดความรอบคอบและมักง่าย

นอกจากนั้นชาวไททรงดำยังมีประกอบอาชีพเกี่ยวกับการจักรสาน การประมง การเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย ไก่ หมู และยังนิยมปลูกพืช เช่น ข้าว ข้าวโพด เป็นต้น นิยมบริโภคข้าวเหนียว อาหารของชาวไททรงดำส่วนใหญ่จะเป็นอาหารรสจัด อาหารไททรงดำในอดีตใช้สิ่งที่สามารถหาได้ใกล้ตัวมีอยู่แล้วในธรรมชาติไม่ได้ซื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของเรณู เหมือนจันทร์เชย (2542: 153) ที่กล่าวว่า อาหารดั้งเดิมของไททรงดำบริโภคข้าวเหนียวเป็นหลัก อาหารอื่นๆยังคงมีอยู่ในพิธีกรรมต่างๆ รสชาติค่อนข้างเผ็ด นิยมนำมะเข็ญหรือพริกพามาประกอบอาหาร มีการถนอมอาหารโดยการทำปลาร้า ไว้กินเอง

ด้านที่อยู่อาศัย เรือนไทดำ (ไททรงดำออกเสียงว่าเฮือนไทดำ) ตรงกับคำภาษาไทยในปัจจุบันว่าบ้าน ซึ่งบ้านที่เป็นเรือนไทดำแบบดั้งเดิม เรียกว่า เรือนทรงกระดองเต่าถือเป็นแบบแผนของเรือนไทดำดั้งเดิม เรือนไทดำในระยะแรกของการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นเรือนทรงกระดองเต่า สมทรง บุรุษพัฒน์ (2540: 19) ที่กล่าวว่าต้นเรือนไทดำแบบดั้งเดิม เรียกว่า เรือนทรงกระดองเต่าถือเป็นแบบแผนของเรือนไทดำดั้งเดิม เรือนไทดำในระยะแรกของการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นเรือนทรงกระดองเต่า แล้ววางสันหลังคาไปในทิศทางเดียวกันโดยไม่แปลกแยก นอกจากนี้ชาวไททรงดำนิยมปลูกเรือนไม้ใกล้ๆกัน เรือนไทดำแบบดั้งเดิมเป็นเรือนเครื่องผูกสร้างด้วยวัสดุหาง่ายในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ไม้ไผ่ ต้นไม้ เป็นต้น สอดคล้องกับสารานุกรมไทดำล้ำค่า (2547:14) ที่ระบุว่า เรือนไทดำแบบดั้งเดิมเป็นเรือนเครื่องผูกสร้างด้วยวัสดุหาง่ายในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ไม้ไผ่ ต้นไม้ หญ้า เสาเรือนทำด้วยไม้เนื้อแข็งทั้งต้นที่มีง่ามไว้สำหรับวางรองรับคาน พื้นบ้าน เรียกว่า ฟากทำด้วยไม้ไผ่ทาบให้เป็นชั้นๆ แผลออกเป็นแผ่น

ด้านความเชื่อและพิธีกรรม ชาวไททรงดำมีพิธีกรรมที่สำคัญ ได้แก่ พิธีเสน พิธีเซ่นไหว้ พิธีเรือนของไททรงดำ พิธีเรือน คือ พิธีบรรพบุรุษที่ได้เชิญมาไว้บนบ้านและจัดให้อยู่ ณ มุมห้อง หนึ่ง ประเพณีเสนจัด 2 – 3 ปี ต่อ 1 ครั้ง การเสนจะยกเว้นเดือนเก้าและเดือนสิบ เพราะการเสน 2 เดือนนี้ เชื่อกันว่าผีไปเฝ้าแกน ชาวไททรงดำเชื่อกันว่าเมื่อเซ่นไหว้ผีเรือนแล้ว ผีจะคุ้มครองรักษาตนเองและครอบครัวให้มีความสุข เจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ งามพิศ สัตย์สงวน (2554: 283) ที่กล่าวว่าในอดีตครอบครัวของไททรงดำเป็นระบบฟัวเดียวเมีย (Monogamy) เดียวมีลักษณะเป็นครอบครัวขยายที่มีขนาดใหญ่มากขึ้นมีสมาชิกหลายชั่วคนมาอยู่ร่วมกันเพื่อช่วยกันทำมาหากิน โดยเฉพาะทำนา มีการลำดับเครือญาติแบบฝ่ายเดียวที่มีพ่อเป็นใหญ่หรือญาติทางฝ่ายพ่อเป็นสิ่งสำคัญเรียกว่าการสืบเชื้อสายหรือสืบผีฝ่ายพ่อ และเรณู เหมือนจันทร์เชย (2557:26) ที่กล่าวว่าผู้เป็นภรรยา ลูกชายและลูกสาวที่ยังไม่ได้แต่งงานถือสืบบรรพบุรุษ

ทางฝ่ายพ่อ และใช้สิ่งเดียวกันหมดเรียกว่าเป็นญาติเดียวกันส่วนลูกสาวพี่แต่งงานออกไปแล้ว ต้องไปถือผีบรรพบุรุษฝ่ายสามีและนับรวมญาติผีเดียวกันกับฝ่ายสามีมีสิทธิ์เข้าประกอบ พิธีกรรมในครอบครัวฝ่ายสามีได้ระบบเครือญาตินับได้ทั้งทางญาติสายโลหิตเดียวกันและญาติ ที่มาจากการแต่งงาน

ประเด็นด้านปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของไททรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตไททรงดำนั้นเป็นเพราะผู้เฒ่าผู้ แก่ของไททรงดำอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ที่อยู่ในรูปแบบของ ความเชื่อ ซึ่งมีการถ่ายทอดทางพิธีกรรม การไหว้บูชาผีบรรพบุรุษ หากไม่ทำอาจส่งผลร้าย เช่น ทำให้เจ็บป่วย หรือคนในครอบครัวมีอันเป็นไป หากปฏิบัติอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอจะส่งผลดี คือ จะทำให้คนในครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข สุขภาพแข็งแรง ทำสิ่งใดก็จะเจริญก้าวหน้า ดังนั้นจึง มีการปฏิบัติอยู่ในกลุ่มวัยนี้ อีกทั้งในชุมชนส่วนใหญ่เหลือกลุ่มวัยผู้เฒ่าผู้แก่ที่รู้จักกันเป็นส่วน ใหญ่จึงมีลักษณะของความเชื่อ หรือการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมของไท ทรงดำร่วมกัน แต่หากไม่มีกลุ่มวัยนี้อาจไม่มีคนสืบทอดหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ของไททรงดำ ซึ่งสอดคล้องกับประจวบ จันทรหมื่น (2552: 35) ที่กล่าวว่า ความเชื่อแบบชนบทยังคงอยู่ ซึ่งพบ เห็นการบูชาผีบรรพบุรุษและการจัดพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องโดยที่บางชุมชนได้เปลี่ยนแปลงเป็น เมืองไปแล้ว แต่ปรากฏการณ์เหล่านี้ยังคงเกิดขึ้นในสังคมนั้น การที่ความเชื่อดำรงอยู่ได้ก็เพราะ มันยังมีหน้าที่ตอบสนองบางสิ่งบางอย่างแก่ผู้คนในสังคมและในวัฒนธรรมนั้นๆอยู่ โดยสิ่งใหม่ ที่ก้าวเข้ามายังทำหน้าที่ได้ไม่เต็มที่หรือยังไม่สามารถแทนที่และแทรกเข้าไปในระบบจิตสำนึก เดิมของผู้คนได้ และสอดคล้องกับฉลาดชาย รมิตานนท์ (2537: 71) ที่กล่าวว่าเงื่อนไขสำคัญ ที่สุดที่ทำให้ระบบความเชื่อยังคงดำรงอยู่ได้แก่ การต้องการตอบสนองความต้องการทางกาย และใจของคนในสังคม ชาวไททรงดำช่วงอายุวัยรุ่นและวัยทำงานส่วนใหญ่มีการย้ายถิ่นเพื่อ ศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ ดังนั้นตามหมู่บ้านต่างๆจะพบเพียงผู้สูงวัยและเด็ก รูปแบบการ แต่งกายเป็นไปตามแฟชั่นเสื้อผ้ายุคสมัยใหม่ มีเพียงชาวไททรงดำช่วงอายุ 70 ปีขึ้นไปที่ยังคงใส่ เสื้อผ้าผ้าสีดำของคราม หรือซิ่นลายแดงโม จะมีไม้ส่ก่ต่อเมื่อมีงานประเพณีไททรงดำของอำเภอ เขาย้อย ไม่ปรากฏการแต่งกายลักษณะเช่นนี้ในเด็กรุ่นใหม่ในการใช้ชีวิตปกติทั่วไป สอดคล้อง กับแนวคิดของชลธิชา ศาลิคุปตะ (2550: 38) ที่กล่าวว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ไม่เคยหยุดอยู่ หนึ่ง มักจะพยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับธรรมชาติเสมอ บางทีพยายามปรับธรรมชาติให้เข้ากับ ตัวมนุษย์เองด้วย ฉะนั้นมนุษย์จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนเมื่อ เวลาผ่านไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ทั้งนี้สาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำ เป็นเพราะคนรุ่นหลังไม่ได้รับการปลูกฝังให้รัก และภาคภูมิใจในเผ่าพันธุ์ของตนเอง เช่น การปลูกฝังให้พูดภาษาไทยทรงดำในแต่ละครอบครัวลดน้อยลง เด็กรุ่นใหม่เกิดความอาย ไม่กล้าพูด กลัวโดนล้อเลียน จึงทำให้สิ่งแสดงตัวตนที่สำคัญเลือนหายไป นอกจากนี้คนรุ่นหลังมีการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ ทำให้ไม่ได้ร่วมสัมผัส ชิมชั้บหรือถูกถ่ายทอดคติความเชื่อ และพิธีกรรมจากบรรพบุรุษ จนไม่มีความเชื่อ ความรู้ ความภาคภูมิใจต่อคติความเชื่อและพิธีกรรมที่สำคัญ อีกทั้งจำนวนประชากรชาวไทยทรงดำลดน้อยลง ในอดีตส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย ในปัจจุบันครอบครัวชาวไทยทรงดำอำเภอเขาชัยเป็นครอบครัวขยายที่มีขนาดเล็กกว่าเดิม และเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น เพราะมีลูกน้อยลงหรือลูกๆ ได้แต่งงานกับคนนอกพื้นที่ไม่ได้เป็นชาวไทยทรงดำและย้ายออกจากหมู่บ้าน ไปสร้างครอบครัวในถิ่นอื่น นอกจากนี้ยังมีครอบครัวเดี่ยวแยกตัวออกมาปลูกบ้านใกล้กับบ้านของพ่อแม่และยังมีสาเหตุที่ทำให้จำนวนสมาชิกในบ้านลดน้อยลง และการได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่อื่นชิมชั้บเข้ามาผ่านช่องทางเทคโนโลยี การสื่อสาร การอพยพ ย้ายถิ่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ William F.Ogburn (1886 - 1959) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน มีความเชื่อว่า ตัวการสำคัญที่เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ เทคโนโลยี และสุเทพ สุนทรเกสัช (2540:57) ที่กล่าวว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงแบบวัฏจักร ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นซ้ำๆ เช่น เกิด แต่งงาน ตาย ซึ่งการเข้ามาแทนที่และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำๆเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหรือการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ครอบครัวของชาวไทยทรงดำควรมีการปลูกฝังชาวไทยทรงดำรุ่นใหม่ให้รัก และภาคภูมิใจในเผ่าพันธุ์ของตนเอง ตั้งแต่การเริ่มต้นให้กล้าที่จะพูดภาษาไทยทรงดำในชีวิตประจำวัน
2. ครอบครัวของชาวไทยทรงดำควรมีการถ่ายทอดคติความเชื่อและพิธีกรรมจากบรรพบุรุษ ให้คนรุ่นหลังเกิดความความรู้ และความภาคภูมิใจต่อคติความเชื่อและพิธีกรรมที่สำคัญ
3. แนวทางการอนุรักษ์เชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่คงอยู่ของชาวไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี เช่น การเปิดโรงเรียนสอนภาษาไทยทรงดำ ในแต่ละตำบลในอำเภอเขาชัย โดยผู้สอนเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาโดยเฉพาะ เพื่อสร้างคุณค่าให้กับผู้สูงอายุ และต่อยอดสร้างครูสอนภาษารุ่นใหม่ที่มาจากวัยรุ่นภายในหมู่บ้าน เป็น

การสร้างความภาคภูมิใจในภาษาของตนเอง 4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน ควรสร้างนโยบายฟื้นฟู พัฒนาวิตถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไททรงดำให้มีความยั่งยืน เช่น การสร้างนโยบาย แนวคิด และมาตรการด้านการวางแผนอนุรักษ์ฟื้นฟูชุมชนไททรงดำที่บูรณาการอย่างเป็นรูปธรรมได้

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์สร้างความสามัคคีแก่ชุมชนชาวไททรงดำ อย่างเป็นประจำเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตัวเอง

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน ให้ความสำคัญ สร้างความตระหนัก และองค์ความรู้ความเข้าใจในด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไททรงดำย่านชุมชน เพื่อการเกื้อสืบทอดและเผยแพร่องค์ความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืนมากกว่ารายได้ทางเศรษฐกิจ

7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างนโยบายหรือมีมาตรการสร้างแรงจูงใจ เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่า การอนุรักษ์ย่าน ชุมชนเก่า สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตเพื่อความยั่งยืนของชุมชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาประเด็นเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศด้วย ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาเพื่อมีการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อื่นๆ เช่น จังหวัดราชบุรี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดชุมพร จังหวัดนครปฐม เป็นต้น เพื่อสร้างองค์ความรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์และให้สามารถเปรียบเทียบผลการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรทำการศึกษาประเด็นเจาะลึกเฉพาะกรณีเป็นด้านๆ เช่น ด้านพิธีกรรมและความเชื่อ ด้านอาหาร ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการแต่งกาย หรือด้านภาษา ที่ส่งผลต่อชุมชนหรือวิถีชีวิตของชาวไททรงดำ ซึ่งจะก่อเกิดประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ให้ความสัมพันธ์ของชาวไททรงดำมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กานต์ทิศา สีมหากษุภ.(2558).วิเคราะห์ปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในพิธีกรรมของไทยทรงดำ กรณีศึกษาเขตตำบลหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต,มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกรียงไกร ช่องเฮงเต็ง.(2554).การเมืองเรื่องชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ของไทยทรงดำ: ศึกษากรณีอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี.วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- งามพิศ สัตย์สงวน.(2543).หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม.
- ชลธิชา ศาลิคุปตะ.(2550).การบริหารธุรกิจไทยในกระแสโลกาภิวัตน์.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์.(2537).ผีเจ้านาย กับบทบาททางสังคม-ความเชื่อชาวบ้านทางเหนือ ทำไมอยู่คู่ศาสนาได้ยาวนาน.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ.(2545). ชุควิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ : สถาบันมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ. (ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง)
- ดวงใจ อุชชิน.(2556).กรณีศึกษาและการออกแบบผลิตภัณฑ์อุปกรณ์เสริมอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นเครื่องประดับ โดยนำแนวคิดความเชื่อจากวัฒนธรรมไทยทรงดำ(กรณีศึกษา: กลุ่มสตรีทอผ้าไทยทรงดำ บ้านหัวเขาเงิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี).การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาศิลปะมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพวรรณ คำมา.(2546).การดำรงอยู่ของความเชื่อเรื่องผีของกระเหรี่ยงคริสต์.
- ธิดา ชมพูนิช.(2539).การศึกษาศิลปหัตถกรรมไทยโชนงในจังหวัดนครปฐม.
- ธีรยุทธ มุลละออง.(2553).การศึกษาและพัฒนาเครื่องแต่งกายไทยทรงดำเพื่อธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี.ปริญญาานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิเทศ ดิฉณะกุล.(2544).การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นียบพรรณ วรรณศิริ.(2550).มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม.
- นุกูล ชมพูนิช. (2538). การศึกษาประเพณีของชาวไทยโชนง : หมู่บ้านเกาะแรต.

- เบญจมาศ รื่นสวัสดิ์. (2553).รูปแบบวิถีชีวิตชุมชนการทำนาบัวขององค์การบริหารส่วนตำบล
บางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสน
ศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2558). “ไทดำ” เมืองแกลง “ทรงดำ” ถิ่นสยาม จากหนองแสดถึงหนองปรัง.
มหาสารคาม: กากะเข็ย.
- ประจวบ จันทร์หมื่น.(2553).เศรษฐศาสตร์ชนบท. กรุงเทพฯ.
- พระยาอนุমানราชชน.(2514).ความหมายของวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- พันจันทนุมาศ (เจิม).(2551).พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรี.ศรีปัญญา.
- พระอธิการศิริพงษา ภูทตปญโญ (ธรรมกุล).(2561). แนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม
วัฒนธรรมเชิงพุทธบูรณาการของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัด
สุราษฎร์ธานี. คุชฎินิพนธ์ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรคุชฎิบัณฑิต,มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัทธา สายหู.(2540).องค์ประกอบกำลังอำนาจของทางชาติจิตสังคม.
- พัฒนากรณ์ ลีลาพฤทธิ.(2555). ศรีททาววัฒน์ : การปรับตัวเชิงนิเวศวิทยาวัฒนธรรม กลุ่ม
ชาติพันธุ์ไทดำ.กรุงเทพฯ: อุษาคเนย์.
- พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล.(2542).วิถีชีวิตชุมชนของเกษตรกรในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเพื่อ
การเกษตรในจังหวัดลำพูน. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุกติ มุกดาวิจิตร.(2557).ประวัติศาสตร์ไทดำ: รากเหง้าวัฒนธรรม สังคมไทยและเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้.กรุงเทพฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวง วัฒนธรรม
- เรณู เหมือนจันทร์เชย.(2557).ทุนวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำใน
จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาปรัชญาคุษฎิบัณฑิต,มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- รัตนะ บัวสนธ์ และสมบัติ ท้ายเรือดำ.(2544).การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ใน
อนาคต. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
- วิลาวัลย์ ปานทองและคณะ..(2551). ภาษาและวัฒนธรรมไทยทรงดำ. กรุงเทพฯ: คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- วีระ อินพันทัง.(2554).การอนุรักษ์เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นในไทย.วารสารธนาคารอาคาร
สงเคราะห์.

- ศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาอนุรักษ์.(ม.ป.ป.).วิถีชีวิตชุมชน.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรุติ โพธิ์ไทร.(2555).การแปรเปลี่ยนภูมิทัศน์วัฒนธรรมลาวโขงหนองปรง: ที่ว่างอัน
เกี่ยวเนื่องกับประเพณี กรุงเทพฯ: อุษาคเนย์.
- สนิท สมักรการ.(2538).การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม.
กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์.(2534).ทฤษฎีสังคมวิทยา การสร้าง การประเมินค่าและการใช้ประโยชน์.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กลุ่มนักศึกษาโครงการเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์ชุมชนพื้นที่ตำบลหนองปรงสารานุกรม
ไทคำล้า.(2547).สารานุกรมไทคำล้าค่า.
- เสน่ห์ จามริก. (2542).การสร้างภูมิปัญญาเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม.
- สิริ พึ่งเดช.(2519). ประวัติศาสตร์ของผู้ไทซงดำ.พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุพัตรา สุภาพ.(2533).ปัญหาสังคม.กรุงเทพฯ.ไทยวัฒนาพานิช.
- สุเทพ สุนทรเกสัช.(2540).ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย : พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคม
และวัฒนธรรม.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.เชียงใหม่ :
โกบอลวิชั่น.
- สนธยา พลศรี.(2529).การพัฒนาชุมชน.
- สมทรง บุรุษพัฒน์.(2540). หลากหลายสำเนียงไทดำในอุษาคเนย์ = Tai Dam Varieties in
Southeast Asia.กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อัญชุลี บุญะสิงห์. (2530).พิธีกรรมของผู้ที่ท้าว มักจัดใหญ่กว่าผู้น้อยและผู้ท้าวกับผู้น้อยจะไม่
ปฏิบัติพิธีร่วมกัน แต่ในชีวิตประจำวันแล้วผู้ท้าวกับผู้น้อยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
เป็นอย่างดี.
- อานนท์ อากาศิรม.(2525).สังคม วัฒนธรรม และ ประเพณีไทย.กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง.(2539).วัฒนธรรมกับการศึกษา : ปัญหาที่รอการยกเครื่อง.ชีวิตและงานผู้
ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม.
- อดิศร ศรีเสาวนันท.(2555). ลาวโขง: เครื่องใช้ งานจักรสาน กับกาลเปลี่ยนแปลง.กรุงเทพฯ:
อุษาคเนย์.
- อภิญาวัฒน์ โพธิ์सान.(2552).สารัตถะคติความเชื่อและพิธีกรรมลาวโขง.มหาสารคาม : คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์. (2561). มองไทดำผ่านคำเรียกญาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย; นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรรศิริ ปาณินท์ และคณะ.(2555). ไท-ลาว : รายงานสรุปผลการวิจัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2552-2555 โครงการวิจัย “การศึกษาแบบองค์รวมของการปรับตัวในบริบทใหญ่ที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว ใน พื้นที่ลุ่มน้ำภาคกลางของประเทศไทย” กรุงเทพฯ : สกว., สกอ. และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อัมพวัลย์ วิสวธีรานนท์.(2541). วิถีชีวิตของคนไทยรุ่นใหม่: ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาการจัดการพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.